

Timo Vornanen tv ym.

Toimenpidealoite ajokortin saamiseen liittyvien väärinkäytösten estämisestä

Eduskunnalle

Suomalaisen ajokorttijärjestelmän kantavana periaatteena on varmistaa, että jokaisella kuljettajalla on riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet turvalliseen liikkumiseen tieliikenteessä. Järjestelmän uskottavuus perustuu luottamukseen siitä, että ajokortin saanut henkilö todistetusti hallitsee ajoneuvon käsittelyn ja ymmärtää liikennesäännöt sekä vaaratilanteiden ennakoinnin merkityksen. Viimeaikaiset havainnot, mediatiedot ja ajo-opettajien haastattelut ovat herättäneet huolen vaarallisista ja epäoikeudenmukaisista aukoista tässä ajo-oikeuden antavassa järjestelmässä.

On käynyt ilmi, että teoriakoe on mahdollista läpäistä vilpillisin keinoin, mikä ilmiselvästi vaarantaa paitsi kuljettajan itsensä myös kaikkien muiden tielläliikkujien turvallisuuden. Ongelma on noussut pintaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kohdalla, koska moni tarvitsee heikon kielitaidon vuoksi ulkopuolista apua, kuten tulkkia, suorittaakseen ajokorttitutkinnon. Nykyinen järjestelmä mahdollistaa tulkkauspalveluiden väärinkäytön, kun tulkki voi avustamisen sijaan antaa kokelaalle teoriakokeessa oikeat vastaukset. Tällöin henkilö voi saada todistuksen riittävästä osaamisesta ilman todellista ymmärrystä liikenteen säännöistä tai riskeistä.

Järjestelmän haavoittuvuutta lisää entisestään ajokorttien vaihtomenettely. Erityisenä riskinä ovat Euroopan unionin ulkopuolisista maista peräisin olevat ajokortit, joiden myöntämisprosessin luotettavuudesta tai koulutustason vastaavuudesta suomalaisiin vaatimuksiin ei ole minkäänlaisia takeita. Nykykäytännöllä tällainen ajokortti on mahdollista vaihtaa suomalaiseen ajokorttiin ilman, että kuljettajan todellista ajotaitoa tai teoreettista osaamista testataan riittävän kattavasti. Tämä avaa toisen väylän, jonka kautta liikenneturvallisuudelle vaaralliset kuljettajat voivat päästä laillisesti Suomen tieliikenteeseen. Jokainen kehittyvissä maissa vierailut ymmärtää, että niiden ajokulttuurit saattavat poiketa todella merkittävästikin suomalaisesta ajokulttuurista.

Erityisen huolestuttavaa on näiden jo itsessään rikollisten ilmiöiden liepeille kehittynyt ammattiainen ja järjestäytynyt rikollisuus, jonka myötä vilpin mahdollistavia menetelmiä tarjotaan palveluna. Tällainen toiminta ei ainoastaan heikennä ajokortin arvoa osaamisen mittarina, vaan luo myös sietämättömiä riskejä liikenteeseen ja heikentää yleistä luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin.

Ilmiöiden laajuutta ei tarkalleen tunneta, mutta on päivänselvää, että sen merkittävyys kasvaa jatkuvasti maahanmuuttajien määrän kasvaessa. Lisäksi ilmiön olemassaolo itsessään on todiste jär-

Toimenpidealoite TPA 59/2025 vp

jestelmän merkittävästä haavoittuvuudesta. Tällaiset rakenteelliset porsaanreiät tuottavat Suomen teille kuljettajia, joiden osaamisesta ei ole takeita. Tämän vuoksi tilanne edellyttääkin välitömiä korjausliikkeitä: teoriakokeiden valvonta, ulkomaisten ajokorttien vaihtomenettely ja keinot vilpin estämiseksi on uudistettava viipymättä. Ajokorttijärjestelmän luotettavuus on palautettava, sillä se on itsestään selvästi koko liikenneturvallisuuden perusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin liikenneturvallisuuden parantamiseksi ajokortin saamiseen liittyvät väärinkäytökset estämällä.

Helsingissä 24.9.2025

Timo Vornanen tv
Rami Lehtinen ps
Ritva Elomaa ps